

NARODNI DNEVNIK

Izaja vsak dan opoldne, izvemⁿⁱ nedelj in praznikov.

~~Mesečna~~ naročnina: V Ljubljani in po pošti:
Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

EDMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.

TELEFON ŠTEV. 552.

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG ŠTEV. 3.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifi.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znanje
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.538

Ne gre brez sistematičnega dela.

Silno mnogo, skoraj premnogo se govori danes o korupciji. Toda vse to govorjenje ne bo pomagalo, če ne bo rodilo sistematičnega boja proti korupciji. In ravno sistematičnega dela pogrešamo.

Prva nujsnost je, da zopet ves narod veruje, da zadene neizgovibna kazen vsakogar, ki je nepošten. To vero pa bo narod imel le, če vidi, da tudi najboljše in najvplivnejše zveze ne pomenijo toliko, ko zakon. Zaradi tega ima boj proti poslovanju Radeta Pašića največjo važnost. Zakaj nemoralna je vsaka kazen, dokler je nekažnovan cni, o čegar aferah govorijo vsi državani.

Obehem s tem bojem pa je treba rešiti tudi drugo vprašanje: Kako je mogoče, da vsa država govori o raznih aferah, a da se državne oblasti ne zganejo. V tem oziru ni krivda samo na državnih oblastih, temveč tudi na naših politikih. Ni zadosti, če ti govore o aferah in če obtožujejo vlado, da ščiti korupcijo, temveč obtožbe je treba konkretizirati. Če sto določeno je treba reči, ta in ta je zakrivil to in to dejanje in če se državna oblast tudi potem ne gane, je treba vso stvar s polnim imenom prijaviti sodišču. Če pa ta prijava ne bi pomagala in bi se zgodil neverjeten slučaj, da bi hotel hotel ščititi krivca, potem je treba boj nadaljevati in prijaviti tudi sodnika. Dolžnost poslancev, da obtožbe konkretizirajo je tem večja sedaj, ko je tiskovni zakon vzel listom skeraj vsako možnost, da se bori proti korupciji. Tudi odprava sedanjega tiskovnega zakona spada v poglavje boja proti korupciji.

in potem pride najtežje: izboljšanje naše uprave. Tedaj, ko so najboljši in najposobnejši uradniki vsled nizkih plač zapustili državno službo, tedaj je bil izdan naši upravi najtežji udarec. Uradniške plače treba zvišati, vsakemu državljanu uslužbencu treba dati vsaj toliko, da more početenc, a brez skrbí živeti in brez tega je vsak boj proti korupciji iluzoren. S slabimi uradniki se ne da izboljšati nobena uprava in slabe uradnike bomo imeli vedno, dokler ne bo izbirna telma postavila na prva mesta tudi ljudi prvorazredne kvalifikacije. Je brez dvoma, da je to potrebno.

ne brez volje, da je narod proti korupciji. Ravno tako pa je sigurno, da narod še ni za boj proti korupciji vzgojen. In ne bo vzgojen, dokler ne bodo začele delovati oblastne skupščine. Le za oblastne skupščine, ki so narodu pred očmi, se more tudi narod resno zanimati. In v oblastnih skupščinah bi se morala vršiti izbira politikov. Šele tisti, ki bi v oblastnih skupščinah dokazal, da je pošten, mož trde hrbtenice in borbene narave, bi imel priti v narodno skupščino. Če bi delovale oblastne skupščine, potem se ne bi ponovilo, da bi očitni korupcionisti bili izvoljeni za narodne poslance. Danes pa se to dogaja.

...pravna pravica ljudstva je naj-
slabše oružje proti korupciji. Reče se
koliko organizacij proti korupciji. Zato
na mora tudi biti ena prvih nalog, da se
po ustavi določene oblastne skupščine
postavijo.

Tako mnogo se danes že govori o boju proti korupciji, da postaja ta beseda že razna fraza. Ravno v tem pa je največja nevarnost, da izgubi narod vsako vero, da je korupcija v resnici odpravljena. In zato je treba poskrbeti, da narod vidi, da se vrši boj proti korupciji sistematično in da je ta boj resen, dobro pripravljen in zato sigurno zmagovit.

Ne gre brez sistematičnega dela in

St. Radičev govor v Klanjcu.

Zagreb, 31. maja. Po zadnji vladni krizi so časniki pisali, da so se radikali in Hrvatska seljačka stranka domenili, da Radić ne bo dal nekaj časa nobenih izjav in tudi ne imel nobenih shodov. Zadržanja njegova shoda bi smela biti shoda pretekle nedelje v Stari Pazovi in v Somboru. Navzlic temu sta bila za večeraj napovedana dva shoda v Klanjcu in v Pregradi. Ko so večeraj ljudje hodili po vaseh v bližini Klanjca, ni nihče od kmetov vedel za kako zborovanje. V Klanjcu pa so izjavljali, da na ta shod ne pride nihče, češ da Radić tam nima pristašev in da ljudje za shod sploh ne vedo. V zadnjem trenutku pa so seljaki iz bližnjih sel vendar morali izvedeti za shod in da pride na shod tudi St. Radić. Že pred 9. uro so se začeli kmetje zbirati in prišlo jih je skupaj blizu 2000. Izobesjenih je bilo tudi nekaj zastav. Dalje je bila tudi godba tam.

Ko je bil shed otvorjen, je takoj dobil besedo **Štefan Radić**. Govoril je najprej o razmerah na Angleškem. Dotaknil se je potem naše nedavne prošlosti. Govoril je potem o naših razmerah in o borbi, ki se je razvila pri nas. Če se bori narod, se bori ostro, če pa se pomirja se pomiri počleno in odkritosrčno. Taka je njegova politika, tu ni spletk, laži in prevar. Tu je vse jasno, čvrsto in iskreno. Samo gospoda je tista, ki ribari v kalnem, zlasti v Beogradu, kjer se še ni naučila spoznavati naroda. To je naša velika težkoča. Mi smo začeli od temelja. Naša gospoda pa ni imela pameti in je le govorila: To ni za nič, kar dela Radić. Zato seljaška stranka 20 let ni mogla v Zagorje, dokler ni pričela z manjšimi zborovanji in tako pridobila zaupanje vsega naroda. Tam, kjer smo pomešani s Srbi, tam gre mnogo težje. Tja prihaja Pribičević. On prihaja tja in pravi, da se bo vse napravilo s silo. Razdeljuje orožje in pripravlja boj. So nekateri Srbi, ki imajo bombe doma. Pribičević jim pravi: Pride čas, ko postanem jaz Mussolini. Ta človek govori, kakor bi ga bili z verige spustili; in to zato, ker je nasilen, ker poziva k nasilju in ima družbo, ki pripravlja atentate, a ne na pse, temveč na naš pošten narod. To je politična borba! Niti hajduštvo ni to, ker hajduk je pošten v primeri z njimi. To je hudičeva, peklenski politika. In vidite: jaz sem prišel sem v Zagorje, da orjunašem in balinašem odgovorim s še močnejšim organiziranjem hrvatskega naroda. Če bi ti nesrečniki vladali v tej državi, bi je ne bilo dolgo — pa saj bi je takrat tudi ne bilo treba.

Madic je dalje govoril o sodelovanju s
Srbi in Slovenci in o svojih odnošajih
napram Pašiću. Jaz sem sporočil Pašiću:
»Složimo se, baje«. Na državnopravnem
temelju se ne moremo zediniti, ker če
govorimo Pašiću kaj o federaciji, misli
on, da je to poguba države. Tudi če ome-
nimo avtonomijo, misli on, da je poguba.
Vzeti je bilo torej treba za osnovo tisto
stvar, zaradi katere je bil mučen Matija
Gubec: to je bila kmečka pravica in člo-
večanska politika. Sporazumeli smo se,
da naglasili smo: Mi smo Hrvatje. Hrvat-
ski narod ima tudi svoje starine, svojo
ugodovino, presveto, književnost, obličje,
in to v glavnem iste kakor Srbi; toda
vendar svoje. Imamo svoje zdravice,
svojo tamburico in trobojnico. Dovolj naj
bude, da živimo svobodno v svoji državi.
Stopili smo v vlado kot narod hrvatski,

tega bi se morali vsi poštenjaki prav tako zavedati, kakor so prepričani o potrebi boja proti korupciji.

in ne kakor kako afrikansko plemo. Vstopili smo kot seljaška stranka, ki povsod zahteva človečanstvo in stranka, ki ne dela afer in ne deli države v dve polovici, da bi rekla: Tam boš vladal ti, tu pa jaz. Tak sporazum je imel baja s Pribiševičem. Tako pa mi nočemo. Nismo hoteli deliti države v dve skupini, da bi v eni polovici gnjavili narod radikalni, v drugi pa seljaška stranka. V vsej državi mora biti enakopravnost. V mnogem smo zmagali. Odšla je iz vlade neka skupina, ki je mislila, da je narod zato tu, da se na njem jaše. V vladi ni več Pašičevih slug. Teh je še nekaj, bo jih pa vedno manj.

Pašić je tudi na svoje stare dni ostal izkušen politik, kakor je bil preje, toda postal je silno nazadnjaški in strahovito nasilen. Pomislite! Na ministrski seji smo razpravljali o občinskem zakonu, kaj hočemo in kako. Mi smo predlagali en sam občinski zakon za vso državo. »Ne tako,« pravi Pašić, »kajti, če sprejmemo enak občinski zakon za vso državo, potem bodo tudi Švabi lahko postali občinski načelniki.« — »»Toda, gospod predsednik, čni bodo morali znati državni jezik, to pride v zakon. Zapisniki se bodo morali pisati v državnem jeziku.« — »Leta 1918 bi jih morali preganati ali poklati.«

Tako je govoril predsednik vlade na ministrski seji. Treba je bilo z njim ob računati. Rekel sem zato: »Gospod predsednik, gospodje ministri! Če bi bili vi to poskusili, bi naše države ne bilo in niti naj bi je ne bilo. Država, ki bi preganala ali poklala stotisoče svojih državljanov samo zato, ker so druge narodnosti, taka država ne spada v Evropo.«

Radić je dalje govoril o sporazumu. To je velika stvar, toda težka. Napraviti iz Hrvatske malo seljaško državo ni težko. Ko smo ponudili Pašiču sporazum, smo vedeli kaj delamo. Namesto lahke naloge smo si naložili težko. Namesto, da dobi hrvatski narod avtonomijo, večjo ali manjšo, in da se uredi kakor v škafliji, smo si zastavili nalogo, da pridemo do sporazuma s srbsko naredno seljaško dušo. Delo je težko in obupno. Nam je težko, ki nismo bili cropani in uplenjeni, v Srbiji pa je obupno.

Radić je kritiziral nato naš profnet in naglašal njegovo važnost za te kraje. Svoj govor je zaključil z vsklikom na kralja, hrvatski narod in Hrvatsko.

Za Radičem so govorili še minister
Pucelj, Karlo Kovačević in še nekateri
drugi poslanci.

Za tem s je vršil še shod v **Pregradi**, kjer je imel Radič tudi daljši govor. Omenjajočo vlado je rekel: Srečni smo lanes, da imamo pošteno vlado. Niso vsi ministri enaki. Toda oni, ki so glavne osebe, so na svojem mestu. V naši celjaški stranki sta dva ali trije v klubu, ki niso na mestu. To da mi jih bomo pomali in jih ne bomo trpeli v klubu. Med celjaškimi ministri je eden, ki ga ne moremo trpeti in ga ne bomo trpeli. (Mediji: Dol z Nikičem! Nečemo, da bi bil Nikič v vladi!)

Nato so govorili še Pasarić, Kežman
in še nekateri drugi, nakar je bil shod
zaključen.

PAŠIČ ZOPET ZBOLEL NA ZLATENICI

Beograd, 31. maja. Sinoči se je naglo razširila vest, da je Pašić, ki že več dni ne gre z doma, zbolel za zlatenico. To je pri Pašiću že tretja recidiva. Pašić je zato baže sinoči sklenil, da še danes zapusti Beograd in odide v Karlove Vary, kjer bi po nasvetu zdravnikov iskal leka za to svojo kronično bolezen.

Velik shod Ljube Jovanovića v Somboru.

Sombor, 31. maja. Ze včerajšnje zborovanje Ljube Jovanovića je vladalo veliko zanimanje. Na shod je prišlo okrog 3000 ljudi iz Sombora in okolice. Poleg Srbov so bili navzoči tudi bunjevski Hrvatje in veliko število Nemcev in Madjarov. Prvi je imel govor Ljuba Jovanović. Naglašal je v svojih izjavanjih, da so oni prišli v Sombor zato, da pred volilce in prijatelji dr. Laloševića dokažejo pravilnost svojega postopanja.

Kriza v radikalni stranki je globoka, resna in težka. Napačno je zapirati oči pred to resnico. Mnogo boljše bi bilo za vse, in mnogo manj bi pritiskala breme na trgovalce, poljedelce, obrtnike in meščane, če bi se bila v radikalni stranki ohranila tradicija in ono delovanje, kakršno je bilo prej, in bi glede na statute in njeno prejšnost vladal še isti duh v njej. Vsega tega ne bi bilo, če bi si Nikola Pašić ohranil še svojo moralno in intelektualno moč, kakor jo je imel prejšnja leta. Pašić s svojimi sodelavci je proti statutu in gazeči avtoriteti radikalnega poslanskega kluba izrekel, da sem jaz izključen iz radikalne stranke, čeprav za ta sklep ni imel predpisane večine. Sploh nima Pašić pravih sodelavcev. On ima ljudi, zaradi katerih joče vsa država.

Jovanović je govoril dalje o korupciji. To ni nič novega. Korupcija je došla iz Turčije in je že enkrat razbila srbsko carevino. Toda on veruje v noč našega naroda in upa, da bomo tudi korupcijo zatrli in se rešili.

Govor Ljube Jovanovića je bil pozdravljen z burnim in dolgotrajnim odobravanjem. Sprejeta je bila nato resolucija, v kateri se protestira proti uvedbi diktature v radikalni stranki ter se odobrava delovanje Ljube Jovanovića.

On in njegovi tovariši se naprošajo, da vztrajajo pri začetem delu. Pozivajo se vsi radikali, da podpro delovanje Ljube Jovanovića in njegovih tovarišev.

Po zborovanju je bil še banket, na katerem je Ljuba Jovanović še enkrat govoril.

POLITIČNA SITUACIJA NEIZPRE- MENJENA.

Beograd, 31. maja. Ves včerajšnji dan je potekel popolnoma mirno. Skoro vsi poslanci in odličnejši politiki so bili izven Beograda. Odpotovali so v notranje države na zborovanja. Predsednik vlade je dopoldne prišel v predsedstvo vlade in tam sprejel ministra za notranje zadeve Božo Maksimovića ter ministra za zenačenje zakonov dr. Srškića, s katerima se je dalje časa razgovarjal o raznih političnih vprašanjih.

Ker je za delo v plenumu skupščine pripravljeno prav malo gradiva, bo današnja seja potekla brez vsakega zanimanja. Na dnevnem redu je le šest točk: poročila odbora za prošnje in pritožbe. Za plenum skupščine je pripravljen zakon o podaljšanju roka za delovanje zakonodajnega odbora. Ker je bil načrt tega zakona v odboru šele predvčerajšnjimi sprejet in je po poslovniku treba, da potečejo najmanj trije dnevi, predno more priti pred plenum skupščine, je bila za danes popoldne sklicana leja sekcije finančnega odbora, da pripravi gradivo za delo skupščine te tri dni. Načrt zakona o podaljšanju delovanja zakonodajnega odbora bo mogel prijiti tako v skupščini na vrsto prihodnji teden.

Vprašujejo nas, zakaj ne priredimo shoda v Beogradu, kjer je leglo korupcije in zablode v Zagrebu. Zakaj ne? Zato, ker se da Slovenci najhitreje mobilizirati.

Vse intrige proti shodu so se hvala Bogu ponesrečile. Ni bilo protti nam samo črna pisje, ki nam zameri, da prirejamo zborov:

Ko je bila današnja opozicija v vladi, izdala eno, a učinkovito naredbo proti korupciji, namreč naredbo da ima vlada pravico dognati in razjasniti pri obogatitih političnih osebnostih, odkod izvirajo njihova premoženja.

nih osebnostih, odkod izvirajo njihova pr
možena

nih osebnostih, odkod izvirajo njihova pr
možena

Po tem, kar vam je povedal σ^* Davidovi.

Po tem, kar vam je povedal g. Davidovi

In nihče v vladi se ne spomni vse te slva

nja, tudi g. Uzunović je na ministrski seji govoril proti shodu.

Ako se je danes kdo pregrešil, pa je član vladne stranke, je sebe siguran. Bodi še tako nepoštenje, še taka korupcija, legitimacija vladne stranke opere vse, vsi grehi so izbrisani. Tudi proti tej korupciji moramo protestirati.

Vajeni smo, da so v družbi najnižji oni pijanci, ki s svojim vedenjem in govorjenjem vzbujajo ogorčenje in gnus. Nismo pa vajeni, da se izražajo oni, najvišji, na tak način kot pijanci. Medseboj si izrečejo vse, zmerjajo se z vucibatini itd. Kadar sede skupaj, očitajo drug drugemu, da so žepni tatovi in kockarji, ki zaigrajo vse, kar imajo in kar državi ukradejo! Ali pri nas se vsaj zameri, se vsaj naredimo, kakor, da smo jezni. Toda kadar pridejo ti ponovno skupaj, pa se objemajo in goste, kot da ni bilo nič. Radič in Uzunović izjavljata »ah, saj to ni nič!« Pravim, da je to tudi korupcija, proti kateri se je treba boriti.

Obstoje tudi zakoni proti boljševikom, vsak v vladi se kar križa, ko sliši kaj o boljševizmu, toda ni večjega boljševizma, kot je oni vladnih strank. Njihovo nepoštenje, to je pravi boljševizem. Ker ni nobenega spoštovanja pred zakoni, je treba odstraniti vse, ki so rušilci države.

Dve vrsti korupcije imamo: Prvo legalno, vidno. Vprašam, zakaj je toliko ljudi brez dela, zakaj je toliko uradnikov proletarijiziranih? Zato, ker je kapitalizem brez srca, dočim nekateri bogate, padajo drugi v vedno večje siromaštvo in se vedno bolj proletariizirajo. To je izrabljanje delovnih moči in sedanja vlada je podpornica tega sistema.

Druga ilegalna korupcija je tudi vidna. Ker tukaj se krade in se jemlje državni denar. Vse take korupcije je treba izbrisati sodišču in če je na Korošcu temna pika, — tudi njega!

Več je država, več narod, več družba, nego glave voditeljev posameznih strank. V tem smislu bomo vedno postopali.

Ko smo zahtevali preganjanje korupcije, so to za pol leta odložili, zraven pa izjavili, da bo pred Rade Pašičem prišla na vrsto velika procesija korupcije iz opozicije, samo, da se Rade Pašiča ne bo toliko videlo. Mislimo, da se ta procesija ne bo posrečila in če se bo posrečila, bodo prišli vanjo drugi, ki na to niti ne mislijo! (Medklie: »Svinčena aferat«) Ni današnji shod naperjen proti vladi. Današnji shod zahteva pozitivno, da se dvigne iz Ljubljane vihar, ki naj gre po vsej naši državi, ako se bo kdo temu viharju protivil, ga bo pomandal. Predno končam, naj se zahvalim našim gostom, ki so prišli nam, v belo Ljubljano. Danes sta tukaj naša dva povelja: Rade Pašič in Jovanović. Jovanović je v zvezi z drugimi Ljuba Davidovič in Jovo Jovanović. Bodi ob tej priliki poudarjeno, da mi ne ločimo srbskih, hrvalskih in slovenskih strank, nego le poštene in nepoštene stranke. Zakaj v vašem imenu in smemo reči v imenu vsega naroda izjavljam, da mi ne mrzimo srbskega, niti hrvalškega naroda. Ako je kje kaka mržnja, ni to mržnja proti srbskemu narodu, nego je to mržnja proti poedincem. Tudi naš narod ima žal take poedince. Mi ljubimo široke mase srbskega in hrvalškega naroda in verujemo v njegovo poštenje.

Tu je tudi dr. Spaho. Pravijo, da je SLS papeška, cerkvena stranka. To ni res, nego je to ljudska, narodna stranka. SLS ima med svojimi poslanci tudi protestanta, znamenje za našo širokogrudnost. Mi smo prijatelji muslimanskega naroda in njegove stranke in nismo nestrpni. Hočemo svobodo za svojo vero in tako tudi za druge. Današnji shod je poglavlje srčne vezi med srbskim, hrvalskim in slovenskim narodom, pa tudi med posameznimi verami. Združena opozicija bo vedno zahtevala svobodo za narodne in verske težnje.

Zahtevamo in se izrazimo za svobodo in pravico v Jugoslaviji.

Tudi Koroševemu govoru je sledilo dolgotrajno odobravanje.

Nato je dr. Leskovar izrekel zahvalo dr. Korošču, predčital številne brzojavke, večinoma od organizacij SLS.

Množica iz obeh shodov v dvorani in na vrtu je nato manifestirala še na Miklošičevi cesti in vzklikala proti korupciji in prirejala ovačje Davidoviču, Spahu in Jovanoviću, za kar se je Davidovič zahvalil z balkona hotela »Union«. Množica se je potem mirno razšla.

BANKET.

Po shodu se je v hotelu Union vršil banket, na katerem so se izrekle mnoge napitnice in s strani gostov mnoge laskave besede za Slovence in Slovenijo, ki naj bo za Jugoslavijo gospodarski in organizatorični Pijemont, kot je bila Srbija narodnostni.

Demokratski poslanec Ranković je naglašal potrebo, da se ne pozabijo razni dokumenti, ki so bili še o korupciji objavljeni v časopisju in v javnosti.

Bivši ljubljanski podžupan dr. Stanovnik je poudarjal, da je prav, da niso bili današnji gostje pozdravljeni v imenu ljubljanske občine po sedanjem gerentskem svetu, ki je le ilegalno zastopstvo ljubljanskega prebivalstva. Pač pa bodo gostje pozdravljeni tedaj, ko bo imela Ljubljana svojega res od ljudstva izvoljenega župana.

G. Ogrin pa je v imenu slovenskega gospodarstva napil dr. Spahu, ki je bil med vsemi dosedanjimi finančnimi ministri Sloveniji še najbolj naklonjen.

Pan-Evropa.

Piše A. G.

10.

Tudi Nemčija na razpotju.

Enako Franciji je tudi Nemčija na usodepolnem razpotju med ... vzhodno in zahodno orijentacijo, med politiko osvete in sporazuma. — Tako je bilo pred leti in tako je danes po — Locarnu, ko je sklenila z Rusijo novo pogodbo v izpopolnilo one v Rapallu l. 1922.

V Nemčiji vlada prepričanje, da Francija nadaljuje vojno z drugimi sredstvi in hoče Nemčijo uničiti tudi politički in gospodarski, kakor jo je uničila že vojaški, tako da večina Nemcev misli tako: le nova vojna more Nemčijo rešiti in ji prinesiti svobodo ali smrt, ki je še vedno boljša usoda nego odvisnost, ponižanje in beda!

Svoje nade, da bi mogli Francijo počeptati, opirajo na troje nad:

1. Nemški izum, n. pr. strupeni plini ali elektriški valovi, ki v veliko daljavo vžgejo smodnik, streljivo in zaloge benecina.

2. Morebiten razkol Francije z Anglijo in Italijo, ki bi popolnoma spremenil splošni položaj v Evropi.

Obnovljena in okrepljena Rusija, ki si zopet osvoji Poljsko in nove vmesne države; ž njo zvezana Nemčija bi mogla porušiti Francijo in Malo Antanto.

Vse to pa so nade naroda, ki se oklepa vsake nade, pa bodi še tako grozne v posledicah, od katere pričakuje prej ali slej pomoči.

Najbolj vidna je možnost zveze med Nemčijo in Rusijo. Zato deluje nemška revanšna politika na političko-vojaško-gospodarsko zvezo z Rusijo. (Zadnja pogodba po Locarnu je jasen dokaz, da je popolna zveza teh dveh držav mogoča. Kaj potem, ako bi se ta zveza vresničila?) — Posledice take nemške politike osvete so prav tako strašne kakor one francoske politike uničenja Nemčije. — Ako bi bili Nemci bolj na jasnem, kam bi jih privedla taka politika sovraštva in osvete tudi v slučaju zmage, tedaj bi se morala ohladiti njih navdušenost, kajti tudi oni bi postali vazal Rusije, ki bi menjala na Češkem lesu in Alpah.

Ali niso vsi Nemci pristaši revanšne politike, prav veliko je število pacifistov in prijateljev sporazuma. — Njihovi cilji so identični s francosko politiko sprave in miru med sosedoma. — Ti hočejo mirljuben sporazum in gospodarsko sodelovanje s Francijo; plačati hočejo primerne reparacije, hočejo tudi sporazum s Poljaki in Čehi, odklanjajo gojitev irendentizma, hočejo resnično demokratsko notranjo, pacifično zunanjo politiko, hočejo razsodišče mesto orožja, garancijo sedanjega posestnega stanja, vstopiti hočejo v Zvezo Narodov in odklanjajo zvezo z boljševiki Sovjeti, — da hočejo celo carinsko unijo in v prijaznosti s Francijo si želé — Panevropo.

Politika osvete je bila doslej bolj živahna in bolj popularna, za kar je dajala Francija vsak hip nove pobude z ukrepi in — nasilstvi proti Nemčiji. Cim manj bi bilo nade v sporazumu s Francijo, toliko več obupnih šans ima bodoča revanšna vojna. To je strašna logika!

Vsa odgovornost je na ledjih francoskih državnikov, oni morejo Nemčijo spraviti na edino pravo pot, ki vodi obe

državi v — Panevropo: ta potem že naredi tako, da bo moralo biti prav in dobro in pametno za eno in drugo, za vso ostalo Evropo!

Odločitev Nemčije na sedanjem razpotju je torej v rokah vodilnih politikov Francije. Dokler je v Nemčiji demokratski režim, je sprava z Nemčijo prav lahka. — Ako pridejo na površje nacionalisti, potem bo — prepozno za vsak sporazum, ki se nasloni na mogočnega vzhodnega sosedu in nihče se ne bo upal že zdaj upreti se nemško-ruski zvezi. — Francozom in Nemcem preostaja torej edino le izbira med politiko sovraštva in sprave, — ali — ali —!

V politiki popolnega uničenja so si Nemci kakor Francozje precej na jasnem, kaj hočejo, — niso pa tako na čistem prijateljski sporazuma. Francozje na primer pravijo: »Hočemo iztisniti iz Nemčije kolikor mogoče mnogo, potem pa bomo skušali pomiriti se z njimi.« — A Nemci pravijo: »S Francijo hočejo mir, toda Gdansko in Gornjo Šlezijo hočemo nazaj. Rusi nam bodo do tega pomagali!«

Kako so kratkovidni eni in drugi! Francozje ne pomislijo, da bi morali stokrat povrniti vse reparacije, ako se jim ne posreči bodisi ... uničenje ali pa sprava z Nemčijo; Nemci pa ne pomislijo, da s takimi težnjami kričijo po novi vojni — z negotovim vspehom —!

Vsak Francoz si mora biti na čistem, da si more zagotoviti vzhodno mejo le s permanentnim vojnim stanjem, — ali pa modro politički z evropskim garancijskim paktom miru. Iz sedanjih težav sta le dva izhoda: nacionalni imperijalizem — ali demokratski evropazem. Odločiti se je treba: bodisi žrtvovati bodočnost Evrope kratkotrajni hegemoniji svojega naroda, ali pa bodočnost svojega naroda zakotviti v panevropski svetovni sili.

Ta neodvratna alternativa mora nemško in francosko zunanjo politiko čedalje ostreje deliti v dva labora: v šoviniste in — Evropejce!

Francoski in nemški šovinisti se ganljivo podpirajo med seboj, delajo drug drugemu propagando in priganjajo novih pristašev. Enim kakor drugim je edini resni nasprotnik: Pan-Evropa! Zato pa so oboji tudi nasprotnik panevropskega gibanja, kajti Panevropa izpodnese tla njihovi eksistenci! Samo solidarno postopanje panevropejcev se more uspešno boriti proti tako združenim šovinom na levem in desnem bregu Rena.

Svetovna vojna je nastala po volji manjšin v vseh državah in proti volji večine prebivalstva. Taka revolucija manjšine proti večini se utegne preprečiti le ob internacionalnem sodelovanju vseh prijateljev miru. — Toda nemški pacifisti se morajo boriti proti nemškim šovinistom, francoski proti francoskim: vsakdo naj pometa pred svojim pragom, pa bodo vse ceste čiste!

Dokler Francozje niso za pametno spravljivo politiko, podpirajo s tem nemške šoviniste, da ti uganjajo proti Franciji politko osvete, — ta circulus vitiosus se odpravi, ako zmaga velika ideja — Panevropske Unije.

temu trdim, da so zahteve najemnikov plod dolgotrajnega in sistematičnega dela in da morejo najemniki vse zahteve podkrepiti z navedbo konkretnih dejstev. Tudi njegovo upravičenost bi lahko dokazal in bom to storil, v kolikor jih omenja resolucija hišnih lastnikov. Da se ni zgodila nobena perturbacija pri oprostitvi lokalov, je pripisati dejstvu, da so si oni trgovci in obrtniki, ki jim je hišni lastnik s prebiranimi zahtevami onemogočil nadaljni obstoj obrata, našli zasluska kot potniki, poslovodje i. p. O trpljenju takih uničenih eksistenc pa javnost malo izve, hišni lastnik pa ima gluha ušesa. V organizaciji najemnikov se pripravlja tozadevna statistika.

Nadalje trdijo hišni lastniki, da je v Italiji s 1. julijem 1926 odpravljena zaštita in da se nihče ne zganje in ne boji nemirov. V tem pogledu pa stojijo stvari nekoliko drugače: Res so zaštito odpravili, ampak najemniki so se prav pošteno zganili, da se je sam Mussolini ustrašil in naročil prefektom (velikim županom), naj sami ščitijo najemnike po svoji uvidevnosti. Poleg tega pa je fašistska organizacija tudi po svoje uredila zadevo v korist najemnikov. Če hoče namreč kak hišni lastnik odpovedati stranki ali mu povišati za več nego 20 odstotkov, ga fašisti povabijo v svojo pisarno. Poznavajoč fašistske metode se temu pozivu vsak lastnik odzove. Potem skušajo fašisti najprej z lepa omehtati lastnika. Če to ne zaleže, sledijo grožnje, katerim se vsak hišni lastnik ukloni, ker morejo v Italiji fašisti svoje grožnje z revolvenjem in bombami brez strahu kazni uresničiti. Na ta način so hišni lastniki v Italiji še veliko bolj okrnjeni v svojih pravicah kakor pri nas, kjer jim daje zakon precej ugodnosti, ki jih morejo pred sodnijo uveljaviti, česar pa pri italijanskih pravnih razmerah ne bi mogli. Naravnost neverjetna pa je trditve, da se pri nas stanovanjska beda »propagira« iz gole demagogije. Propagirati se da samo ideja, ne pa dejstvo. Najemniki propagiramo idejo zaštite, dejstvo stanovanjske bede pa dokazujemo na konkretnih primerih. Saj pa tudi nihče ne dvomi o tem, da je stanovanjska beda neznosna in da spodbujava moralne in socialne temelje družbe. Najboljši dokaz je onih 700 družin v Mariboru, ki nimajo stanovanja. Da eden ali drugi brezstanovalec v svojem obupu izreče zahtevo po odpravi zaštite, je resnično in razumljivo, saj si tudi marsikateri bolnik želi smrti, ker misli, da ga bo edino ona rešila muk. Da bodo vsi dostojni najemniki po ukinitvi zaštite primerno stanovali, smemo trditi samo tedaj, če smatramo za dostojne le finančno dobro podprte stranke. Ker si, kakor kaže dosedanja izkušnja, izbirajo hišni lastniki v onih primerih, ko jim že sedanji zakon dovoli prostoro razpolaganje s stanovanji, vedno onega za najemnika, ki more plačati največje najemnino, bi po odpravi zaštite res prišli finančno krepki do lepih morda celo dvojnih stanovanj, vsi revnejši, četudi veleostojni krogi pa bi bili na ulici. Najemniki tudi nečejo, da bi bili posestniki otroci brez stanovanj, ampak tozadevna točka resolucije zahteva, da morajo stanovanja, ki jih zahteva lastnik za svoje otroke, resnično tudi ti zasesti in da jih ne odda drugemu ali spremeni v poslovni lokal.

Politične vesti.

— Nesramnost falzifikatorske vlade.

Na pripravljalni komisiji za razorožitveno konferenco se je razpravljalo tudi memorandum, ki ga je izročila madjarska delegacija. Memorandum je precej obširen in vseskozi političnega značaja ter najboljši dokaz, da so ostali madjarski šovinisti ravno takšni kot so bili. Ves memorandum govori samo o škodljivosti trianonske mirovne pogodbe ter napada države Male antante, ki da s svojim oboroževanjem ogrožajo mir. Delegati falzifikatorske vlade so dobili za svoj izzivalen memorandum odločen odgovor. V imenu Jugoslavije je zavrnil madjarske pritožbe Laza Marković in povdaril, da je Jugoslavija vedno pripravljena skleniti z Madjarsko garancijsko pogodbo. Slično sta izjavila tudi zastopnika Rumunije in Čehoslovaške. Na predlog velikobritanskega delegata je bilo nato sklenjeno, da se ne dopušča na komisiji nobena politična razprava najmanj pa takšna, ki bi bila naperjena proti mirovnim pogodbam.

— Francoski list o Mussoliniju. V pariškem glasilu g. Herriota, se komentira odlok g. Pangalosa, da morata francoska in angleška vojna misija zapustiti Grško. List ta odlok ostro komentira in pravi, da je g. Pangalos s to averzijo proti zavznikom storil slabo uslugo Grčiji. Toda glavna krivda ne zadene njega, temveč g. Mussolinija, ki je Pangalosa k temu pripravil. Nato karakterizira list Mussolinijevo politiko in pravi: Postopanje g. Mussolinija je popolnoma nepojmljivo. Njegovi oboževalci bodo morda rekli, da je to machiavelizem, toda s tem ne bodo storili nobene časti Machiavelliju. Če je v resnici politika Mussolinija v tem, da prevrta druge, potem to ni dokaz sposobnega človeka. Tekom treh mesecev je našel Mussolini možnost, da razžali Nemčijo, da vznemiri Francijo in da s svojimi intrigami na Balkanu kompromitira tradicionalno prijateljstvo z Anglijo, ki je Italiji nujno potrebno. In če bi se Machiavelli vrnil na ta svet, on čisto gotovo ne bi občudoval Mussolinija.

Vprašanje podaljšanja stanovanjskega zakona.

Letos poteče veljavnost sedanjega stanovanjskega zakona. Le prenaravno je, če se hišni posestniki potegujejo za odpravo stanovanjske zaštite, če pa stanovanjski najemniki zahtevajo podaljšanje veljavnosti stanovanjskega zakona. Vsakdo pač varuje svoj interes.

Naloga vlade in skupščine pa je, da najde potreben kompromis med zahtevami hišnih posestnikov in najemnikov, da ne trpi interes javnosti.

V to svrhu smo objavili zahteve hišnih posestnikov in da ostanemo objektivni, objavljamo danes zahteve najemnikov. Pri tem pa naglašamo, da se ne identificiramo z zahtevami niti ene in niti druge strani, temveč hočemo samo pravilno informirati javnost.

Naglasiti moramo pa tudi to, da se nam zdi popolnoma odveč, če bi se razvil med hišnimi posestniki in najemniki kak boj, zakaj po našem mnenju veže ene kot druge isti interes — in to je odprava stanovanjske bede. Samo ta

je vzela hišnemu posestniku njegove pravice in samo ta pa je tudi vzrok, če mora slabo situiran najemnik zahtevati za sebe stanovanjsko zaštito.

Zato mislimo, da ni močnejše akcije za odpravo stanovanjske zaštite, kakor propaganda zidanja stanovanjskih hiš. Država in občine morajo pričeti z zidanjem hiš in čim bolj se bo zidalo, tem preje bo konec stanovanjske bede, tem preje pride hišni posestnik do svoje pravice. Roko v roki moramo vsi delovati na tem, da se prične graditi pri nas hiše in potem bo vsak boj med hišnimi posestniki in najemniki odpadel.

Dr. R. Perharc:

MALO ODGOVORA HIŠNIM POSESTNIKOM. I.

Z zanimanjem so čitali najemniki v štev. 107 in 108 »Narodnega dnevnika« resolucijo hišnih posestnikov. Trditve v njej so večinoma take, da ne moremo molčati. Uvodoma trdi omenjena resolucija, da ni smatrati za resne zahteve kongresa najemnikov. Nasproti

Sokolstvo.

Triumfalna vrnitev zmagovite lyonske sokolske vrste.

Zmagoviti Sokoli so se vrnili v domovino v soboto s popoldanskim brzovlakom. Že na meji na Rakeku jih je pričakoval navdušen sprejem tamkajšnjega sokolskega društva, pozdravi so se vrnili še v Logatcu in v Borovnici.

V Ljubljani pa jih je čakal na glavnem kolodvoru veličasten sprejem. Pri sprejemu so bili navzoči številni člani ljubljanskih sokolskih društev in kroju, godba Dravske divizije, gerentski trosvet, zastopniki drugih oblasti, konzularnega zbora narodnih društev, številno naše narodno žensko in zelo številni oficirski zbor z generalom Zivkovičem, kar je prijetno vplivalo na navdušenje. Ob četrtna pet je privozil brzovlak z zmagovito sokolsko vrsto ob navdušenih »Zdravo!« klicih in obmelavanju Sokolov s cvetjem, zlasti je bil navdušeno »sorejet« champion de champion Peter Sumi.

Vračajočo sokolsko vrsto je prvi pozdravil starosta JSS Eng. Gangl, sledili so pozdravi dr. Baltića in češkega konzula dr. Resla. Za pozdrave se je v imenu sokolske lyonske vrste zahvalil njen vadiatelj dr. Murnik, navar se je med dežjem cvetja in zvokih Dravske godbe razvila skozi gosti špalir občinstva in zastavami okrašeno Ljubljano imponantna povorka. Pred magistratom je zmagovite Sokole pozdravil predsednik gerentskega sveta dr. Puc, nakar se je ponovno zahvalil dr. Murnik.

Povorka se je nato nadaljevala po važnejših ljubljanskih cestah do Narodnega doma, kjer je bil razstanek.

Zvečer se je vršil na verandi restavracije »Zvezdec« svečan in od občinstva številno obiskan pozdravni večer. Slavnostni pozdravni govor je imel starosta JSS Eng. Gangl, zahvali pa se je dr. Murnik. Večer se je zaključil s čustvi prijateljstva in sokolskega ponosa.

VSESOKOLSKI ZLET V PRAGI.

Zadeva: Češkoslovaški vizum.

Z ozirom na veliko število udeležnikov na VIII. vsesokolskem zletu v Pragi izdajemo sledeča navodila za vidiranje potnih listov pri konzulatih Češkoslovaške republike:

1. Potne liste vidirajo le pristojni konzulati in sicer: a) konzularno odeljenje poslaništva CSR v Beogradu za sokolska društva v Stari Srbiji Vojvodini in v Sremu, b) konzulat v Zagrebu za Hrvaško, Slavonijo in Medžimurje, c) konzulat v Sarajevu za Bosno, Hercegovino in Črno goro, d) vicekonzulat Skoplje za Južno Srbijo, e) honorarni konzulat v Splitu za Dalmacijo in otoke, f) generalni konzulat v Ljubljani za Slovenijo in Prekmurje.

2. Oni člani, ki potujejo skupaj v Prago in nazaj, si morajo preskrbeti skupne potne liste, takolimenovane konsignacije. Konsignacije izda isto tako pristojna oblast, ki izdaja potne liste. Vsaka taka skupina mora imeti vodjo, ki mora imeti predpisani potni list. V konsignaciji se mora točno navesti ime vodje skupine ter imena vseh članov, ki potujejo na to konsignacijo. Dalje njihove rojstne podatke, pristojno občino in glavarstvo. To konsignacijo se mora predložiti konzulatu CSR v dveh izvodih. V konsignacijo se sme vpisati samo državljane naše kraljevine. En prepis konsignacije obdrži konzulat. Zajedno s konsignacijo se mora predložiti tudi društvene legitimacije.

3. Oni udeležniki vsesokolskega zleta, ki hočejo ostati po zletu na Češkem ter se udeležiti raznih zletov ali ne potujejo skupno ležijo raznih zletov ali ne potujejo skupno ležijo, morajo imeti običajne potne liste. Z drugimi, morajo imeti običajne potne liste. 4. Ruski emigranti, ki so člani jugoslovenskih sokolskih društev, si morajo nabaviti nansenov potni list (certificat d'identite). Te potne liste jim vidirajo konzulati CSR na podlagi zletne in članske legitimacije za bivanje v Pragi od 1. do 10. julija. Za izdajanje vizumov za daljši čas, konzulati niso kompetentni. Ti vizumi ne opravčujejo ruske emigrante do stalnega bivanja v CSR, vsled česar se morajo takoj po zletu vrniti v našo kraljevinu.

5. Vizum CSR je brezplačen. 6. Razen vizuma CSR mora imeti vsakdo tudi vizum Avstrije oziroma Madžarske, glede katerih slede potrebna navodila.

Vsa društva zberejo potne liste svojih članov ter jih odpošljejo župani, ki so na sedežu prejšnjim konzulatom, da jim preskrbe potrebne vizume. Vse stroške, ki jih imajo župe s tem pošiljanjem, morajo društva povrniti.

Učiteljski vestnik.

IZDAJALCI.

Napisali smo že večkrat to besedo na račun onih, ki tvorijo klub sam. demokratičnih učiteljev. Zadelo jih je v živo, kar znači, da smo dobro pogodili. Ali je potreben klub demokratičnih učiteljev poleg stanovske organizacije? Zakaj nam ne razvijemo svojega programa? Čakamo in čakamo, a zaman. Partizani se skrivajo pod dično firmo SDS in čakajo trenutka, da pride na vlado, da bodo prišli na dan s svojim programom, ki obstoji v preganjanju svojih stanovskih tovarišev. Toda uverjeni smo, da bo klub demokratičnih učiteljev prej spuštel in izginil, predno bo SDS prišla v vlado. Moremo si li misliti še večjih cinikov, ki jim je glavni namen ustvariti si lastna korita potom preganjanja in maščevanja svojih sotrpinov s pomočjo stranke, ki se hoče povzpeti z bičem in terorjem na površje.

Sramotile so učiteljski stan že razne

znane in neznane firme, a rekord v tem nosi vendar le klub demokratičnih učiteljev. Za te ljudi ne bi smelo biti mesta v poštenih družbi, še manj pa v stanovski organizaciji. Prodali so se stranki, ki jim je podarila udobna mesta, ki bi morali pripadati drugim sposobnejšim in vestnejšim tovarišem. Z denuncijacijami svojih lastnih tovarišev so se borili za boljše mesta in s tem zapravljali ugled učiteljskega stanu. Ni čuda, če javnost zaradi takih ljudi smatra učitelje za hlapce. In taki elementi naj bodo vzgojitelji naroda, katerega bodo samo tako izdali, kakor svoj stan. Toda tudi za te ljudi pride obračun. Večina slovenskega učiteljstva vas je že obsodila in vas bo obsodila toliko časa, dokler boste nosili na sebi neopravičeno ime — učitelj. Suvaž vas od sebe svoji lastni tovariši in sunil vas bo tudi narod!

Klubu demokratičnih učiteljev prede zelo slaba. Ob ustanovitvi tega famoznega kluba so mislili, da bo učiteljstvo kar drlo vanj, kakor čebele v panj. Toda zaenkrat so se pošteno uredili sami in z njimi tudi SDS. Teden za tednom preštevajo svoje člane, a število se noče dvigniti. Sramovati so se začeli sami sebe, ker so jo tako pošteno polomili. Da pa se vsaj deloma odkrižajo te blamaže, poskušajo še to. Nekemu članu odbora je prišla misel v glavo, da treba vpreči v agitacijo nabiranja članov vse one, ki so pod PP režimom zasedli nezakonitim potom svoja mesta in da se morajo sedaj oddolžiti stranki s tem, da rešijo klub pred mučno katastrofo, ker je še vedno izven kluba dobrih 99 odstotkov učiteljev. Hočeš, nočeš, morali so se odzvati temu vabilu in iti takoj na delo, da ne bi bilo prepozno. Po posameznih šolah se je začela pravcata agitacija z nabiralnimi polami. Toda pošteno in značajno učiteljstvo obrača tej akciji v zavesti, da bi se sami sebi omadeževali za vedno z vstopom v to družbo. Nabiralne pole so na veliko žalost morale romati nazaj v klub, kjer bodo po sklepu odbora čakale v arhivu na »boljšee« čase, ali bolje rečeno na PP režim, ki se bo vrnil v sv. Nikoli.

Književnost.

NOVA TALIJA.

»Narodna knjigarnica« v Gorici je pričela izdajati v malih zvezkih »Novo Talijo«. Dosedaj so izšli trije snopiči. Naši igralci po deželi bodo kaj vzradoščeni ob tej izdaji, kajti v teh snopičih najdejo hvaležen material za vprižarjanje fars, satir, burk in šaljivih prizorov, ki se da vprižariti z malim trudom in s priprosto scenerijo.

Prvi zvezek »Nove Talijs« obsega satira v treh dejanjih »Izgubljeni in zopet najdeni mož«. Igra je polna zdravega humorja in jo lahko z lepim uspehom uprižorijo tudi najprostejši igralci. Segava vsebina satire se vleče od začetka do konca. So mesta v satiri, ki nehoti spravijo poslušalca v bučen smeh in židano razpoloženje.

Drugi zvezek »Nove Talijs« je farsa v dveh dejanjih »Dvorec na deželi«. Ta igra zahteva samo tri igralce in vendar je polna neprisiljenega smeha, kajti dva igralca nastopita večkrat pod drugim imenom in vsakokrat drugačno oblečena. Igra je zelo primerna za odre, ker se večje število dobrih igralcev težko dobi. Trije inteligentnejši mladeniči se to farsu nauče tekom enega tedna. Snov farse je jako hvaležna. Salve smeha ne izostanejo.

Tretji snopič »Nove Talijs« vsebuje farsu v dveh dejanjih »Ovire«. Snov te igre je vzeta iz društvenega življenja v Juljski Benečiji, kjer se neko društvo pod Nanosom pripravlja na veselico, a nastopijo za uprizoritev iste tako nepremagljive ovire, da se veselica konečno ne more vršiti kljub temu, da je dvorana že natrpana ljudi. Najprej se igralci skregajo med seboj; brezglavi režiser igre je do ušes zaljubljen v lepo mlado igralko; pozabili so nalepiti plakate, objavili so v časopisih pričetek veselice ob 17. namesto ob 15. uri, pozabili so na vstopnice, na električno razsvetlavo; enemu igralcu manjka brada, drugemu cilindar, prvi se ne zna obleči, drugi pade po dru itd. V zadnjem trenutku so se zavedli, da nimajo v rokah še dovoljenje za predstavo. Zmešnjava nastane tem večja, ko kolesar prinese iz Gorice dovoljenje za predstavo, a so se igralci med tem časom razpršili na razne strani. Na odru vse križem in narobe, tako, da brezglavi režiser ne ve kaj početi. Farsa je krasno zrcalo onih podežel-

skih odrov, kjer manjka pri društvenem življenju železna roka, ki bi vodila mladino. V igri so vpleteni vprižori, ki ostanejo gledalcem v neizbrisnem spominu zbog svoje originalne žegavosti in neprisiljenega smeha. V farsu je na duhovit način opisano življenje za kulisa in za zastorjem. Kjer to farsu uprižorijo, tam bo razpolženje poslušalcev najboljše, kajti delirij smeha in krohot prevzame tudi najbolj rezerviranega gledalca.

Sport.

Včeraj dopoldne ob 11.30 se je vršilo prvo štafetno tekmovalstvo za pokal, ki ga je daroval ljubljanski trgovec g. Drago Schwab. Pokal preide v trajno posest onega kluba, ki si ga pribori petkrat zaporedoma ali sedemkrat v presledku. Start in cilj sta bila pred palačo Trboveljske premogokopne družbe na Aleksandrovi cesti, proga pa gre po Aleksandrovi in Dunajski cesti ter Gajevi in Gledalski ulici. Štafetnega teka se je izmed vseh ljubljanskih klubov udeležilo samo Primorje in sicer z dvema moštvoma. Zakaj se tekmovalnja ni udeležila Ilirija, nam sicer ni znano, vemo pa da to absentiranje nikakor ni v korist in propagando te panoge spošta. Zmagala je štafeta Primorje II. v času 6.30.8; v finalu je Močan (Primorje II.) z lahkoto tolkel dr. Perparja (Primorje I.). Publike mnogo, ki pa je bila zelo nedisciplinirana, ker se deloma ni hotela pokoriti odredbam rediteljev.

Močni moške in njih slabosti. Tudi močni moške imajo svoje slabosti liki levu, ki se boji miške. Kara Ahmed, slavni turški rokoborec, na pr. je imel tako averzijo proti rudečelascem, da je kar nervozen postal, če je videl takega človeka in ne bi bil nikdar nastopil v rokoborbi proti njemu. Ravno tako je z dreserji in krotilec zveri. Znani krotilec Miller je imel krasno tigrinjo, ki jo je imel posebno rad. Ko so jo morali nekoč operirati na nogi, je Miller, ki je prisostvoval operaciji, cmedlel, ko je zagledal kri. Večkrat so ga bile že njegove zveri napadle in nikdar ni zgubil prisotnosti duha, operacije pa ni mogel gledati.

Takim slabostim so podvrženi tudi drugi artisti. Charles Rappo, eden najboljših atletov prošlega stoletja, je žongliral s topovskimi krogli, nesel je na ramah osem mož in voz ter je dvignil konja od tal. Toda Rappo je imel to slabost, da ni mogel gledati smrti živali in se je začel tresti, če je slučajno začul smrtni krik umirajoče živali.

Slavni krotilec levov Batty je tako čudovito obvladal divje zveri, da je bilo občinstvo mnienja, da se poslužuje nadnaravnih sredstev v svojem nevernem poklicu. Batty pa, ki je bil zelo praznovreden, dolgo časa ni izdal svoje skrivnosti, ki je obstojala samo v tem, da je vselej z desno nogo najprej stopil v kletko.

Amerikanski artist Taylor, ki je bil v sedemdesetih letih prošlega stoletja eden najslajnejših plačanih artistov v ameriških varitejih, je bil prvi človek, ki je držal na svojih prsih popoln vrtljak z ljudmi vred. Pred vsako produkcijo se je zelo skrbno oblekel, nikdar pa ni pozabil obuti svojih prastarih, raztrganih čevljev, katerim je pripisoval nadnaravno moč. Seveda je oblekel čez te cape lepe rudeče satijanaste čevlje. Ko mu je nekoč bogat Amerikanec obljubil veliko vsoto, če nastopi brez svojih starih čevljev, se je Tayloru izjalovil takoj prvi poskus: sugestivna moč njegovih čevljev ga je bila zapustila.

Boksmatch J. Dempsey — H. Wills. Jack Dempsey je podpisal pogodbo, v kateri se zavezuje, da bo nastopil proti zamorc Harry Willsu za svetovno mojstrstvo v teški teži. Veliki boj se bo vršil v septembru in Dempsey se je že podvrgel trdemu treningu v mestu Hendersonville. Vsako popoldne nastopi najprej proti štirim lažjim bokserjem in nato proti dvema bokserjema težke teže.

Dvoboj Barany — Lauffer. Barany, famozni ogrski sprinter, bo startal 14. junija t. l. v Parizu, kjer bo branil Grand prix na 100 m, ki ga je dobil lansko leto. Skoraj gotovo pride takrat v Evropo tudi Amerikanec Lauffer, ki velja za najopasnejšega tekmeča Weissmüllerja, ki ga je pri zadnjih plavalnih majsterskih tekmah celo premagal. Srečanje teh dveh odličnih sprinterjev bo brezdvomno zelo zanimivo.

Polet Pariz — Tokio. Znani francoski letalec Pelletier d'Oisy namerava poleteti iz Pariza v Tokio, če bo vreme ugodno. Isti cilj namerava doseči poljski letalec Orłinski, ki je zapustil 24. maja Villacoublay pri Parizu in odletel proti Varšavi, katera proga tvori prvo etapo na tem potovanju.

To in ono.

DVA OBMEJNA INCIDENTA.

»Prager Tagblatt« piše:

V bližini Zuckmantla teče meja med Šlezijama popolnoma neopazno, ne da bi se bilo zdelo naravi potrebno, da bi ločila Prusijo od Češkoslovaške potom rek ali gora. Ob cesti iz Gräfenberga v Freiwaldau stoji lovarna. Tovarniško poslopje samo stoji na pruskih tleh, tri korake oddaljena pisarna pa na češkoslovaških. V teh krajih se je odigrala originalna lovska zgodba.

Na češkoslovaškem ozemlju obstreljen zajec je skočil preko jarka in zbežal v Nemčijo, kjer je poginil. Češkoslovaški lovec je imel s seboj psa, ki politično ni bil dovolj dresiran ter ne pozna državnih mej. Zato je dirkal meni ni tebi nič preko meje ter prinesel zajca nazaj na Češkoslovaško. Lovec ga je pobožal ter mu zajca odvzel. V tem trenutku pa se je pojavil onstran meje nemški carinski paznik, ki je zaklical s strogim glasom: »Ta zajec je bil eksportiran iz Nemčije brez dovoljenja! Nesite ga takoj na carinski urad v Zuckmantel in ...«

Lovec je odgovoril, da je zbežal zajec v Nemčijo iz Češkoslovaške ... »To reče lahko vsakdo!« je zavpil Nemec. Lovec je prijel zajca za ušesa, ga dvignil, si ogledal natančno njegovo fiziognomijo ter odgovoril, kazno na njegov gobec: »Saj vendar vidite, da ta zajec ni noben Prus, ko ima tako majhen »mrček!« »Ha!« je zaklical carinski paznik ter skočil, pripravljen za boj, preko jarka. »Vi ste udri oboroženi na češkoslovaško ozemlje!« je vzkliknil lovec z žalostnim glasom. »Vrnite se rajši nemudoma, sicer utegnemo priti še do vojne.« Carinski paznik je zardel ter ritiral godnjaje v Nemčijo. »Prosim, pane,« se je oglašil v tem hipu češkoslovaški carinski uslužbenec, ki je prišel slučajno na lice mesta, »za tega zajca morate pa plačati uvoznino!«

To je slavni zuckmantelski zajecji spor, s katerim se bavi trenutno prebivalstvo ljubkega gorskega mesteca.

Zadnjič pa se je pripetil drugi obmejni incident. V nedeljo, ko je romalo na stolne pobožnih božjepotnikov s čudodelni Materi božji na Mariahilfberg, so nameravali prerediti na vrhu gore Bischofskope komunisti iz sudetskikh industrijskih centrov shod na prostem. Nevarni shod je bil prepovedan in od vseh strani so drveli na vrh gore tovrni avtomobili polni orožnikov.

Prišedši na vrh gore imponujoča množica orožnikov ni našla na nobeno zborovanje — pač pa na težaven služaj. Preko planote vrh gore teče državna meja. Delavci na češkoslovaški strani so storili nekaj, kar sme storiti vsakdo: Vlegli so se idilično v travo in noben od njih ni nastopil kot govornik; na češkoslovaški strani se ni pripetilo nič takega, kar bi bilo mogoče prepovedati ...

Samo na pruski strani je stal mož z rdečo kravato — čisto sam — ter govoril sam s seboj, vendar pa tako glasno, da so ga na češkoslovaški strani natančno slišali, in kar je povedal, orožnikom ni bilo ravno povšeči.

Toda čez mejo ni prišel in ni prišel, da bi ga bili smeli češkoslovaški orožniki aretirati.

»POVODNA BOLHA«.

Te dni je poizkusilo prevoziti pot iz Marseille-a v Alžir nenavadno vozilo, »povodna bolha«. »Povodna bolha« je takorekto kompromis med ladjo in hidroplanom. Pri brzini 60 km na uro vozi kot navaden parnik, pri osemdesetkilometerski brzini se povzpne že precej visoko iz vode, pri brzini 100 km ga je še manj v vodi, pri brzini 120 km pa dela do 20 metrov dolge skoke kakor kaka letéča riba, radi česar imenujejo Francozi to novoiznajdeno vozilo puce de mer (»povodna bolha«). Izumitelj, inženjer dr. Gasenko je prepričan, da ima njegova iznajdba veliko prihodnost.

Da je dal »povodni bolhi« njeno sedanjo obliko, je stalo izumitelja dve leti intenzivnega studija. Dr. Gasenko je začel s tem, da je analiziral principe premikanja raznih povodnih insektov ter je dal končno svojemu vozilu obliko navadnega povodnega hrošča. »Povodna bolha« je dolga enajst metrov, visoka pa šest ter tehta 1200 kg. Na vsaki strani moli iz nje v členih pregibljivo krilo, stabilizator, katerega površina znaša samo 485 kvadratnih centimetrov. Mehazem krmila je podoben onemu areoplanov. Za obratovanje vodi seboj tank za 300 litrov bencina.

Gasenko si je pridobil tehnično izobrazbo v Mannheimu na Nemškem. Po izbruhu vojne je bil dve leti v Nemčiji interniran. Pozneje so ga zamenjali, nakar se je boril na kavkaški fronti zoper Turke. Vojaško kariero je zapustil kot generalštabni ritmojster. Nato je bil dalje časa v diplomatski službi ukrajinske republike. Bil je eden od treh delegatov pri sklepanju brest-litovskega mira. Po sklenjenju miru se je posvetil popolnoma delovanju kot tehnični izumitelj. Razven »povodne bolhe« je iznašel aparat za kartografične posnetke morskega dna pred parnikom in novo mero brzine. Material za zgradbo »povodne bolhe« mu je dalo na razpolago francosko zračno ministrstvo, tudi kapital so mu dali Francozi.

Izumitelj meni, da glede velikosti za nadaljni razvoj »povodne bolhe« ni meje. »Povodna bolha« se zgradi prav tako lahko za 50 oseb, kot za tri. Dr. Gasenko misli, da bodo po njegovem principu zgrajena vozila velikega pomena za brzi poštni in potniški promet. Radi svoje nerazpoložnosti in hitrosti bi bila »povodna bolha« tudi za vojne svrhe jako pripravna. Mine in podmornice ji ne morejo škodovati, tudi bi jo bilo zelo težko zadeti s artiljerijskim ognjem in z bombami z letal.

Vožnja preko kanala »La Manche« bi trajala samo 12 minut, vožnja v Newyork samo 40 ur.

Poizkusna vožnja preko Sredozemskega morja se zaenkrat ni posrečila. »Povodna bolha« je zalotil silen vihar, ki ji je zlomil polder, vsled česar je morala iskati zavetja v mali luci Les Saintes Maries.

Jack London:

Morski vrag.

Veslač je prijel za vrv, jo ovil okoli majhne sprednje klopi in jo izpuščaj, ko se je sunkom napela. Čoln je švigal naprej in lovec ga je uravnal v vzporedni smeri z ladjo, kakih dvajset metrov daleč.

»Sedaj pa zavijta tisto jadro in pridita do ladije!« je velel Wolf Larsen.

Med tem ni ves čas izpuščaj puške, niti tedaj, ko je z eno roko podajal vrvi, s katerimi dvignejo čoln na krov. Ko je bil čoln privezan spredaj in zadaj in sta se neranjena možaka pripravljala, da bi se podala na krov, je lovec prijel za puško, kakor da bi jo hotel položiti tako, da bi bil varen za vse slučaje.

»Izpusti jo!« je zavpil in lovec jo je izpuščaj, kakor da bi bila vroča in da bi se bil spekel ob nji.

Ko so bili na krovu, sta nova ujetnika dvignila čoln na ladjo in odnesla pod kapitanovim nadzorstvom ranjenega krmarja v predladje.

»Ako se še pet naših čolnov tako postavi, kot sva se midva, bomo imeli lepo število moštva,« je dejal Wolf Larsen meni.

»Tisti, ki ste ga ustrelili — upam, da — se je oglasila Maud Brewster.

»V ramo je zadet,« je odvrnil. »Nič hudega. Gospod Van Weyden ga v treh, štirih tednih popolnoma ozdravi.«

»Tisti tamle pa ne bo ozdravil, kakor vse kaže, je pristavil in pokazal proti tretjemu čolnu Macedonije, proti kateremu smo sedaj vozili. »To je delo Hornerja in Mimača. Vendar sem jima naročil, da potrebujemo žive možake, ne trupel. Ampak če streljaš, te navdaja

želja da zadeneš. Ali si jo kdaj občutil, gospod Van Weyden?«

Zmajal sem z glavo in gledal, kaj sta naredila. V tem sta zopet odšla s čolnom in se pridružila ostalim trem čolnom, da jim pomagata pri napadu na preostala dva sovražnikova. Čoln, ki sta ga bila zapustila, je plaval v dolini med dvema valoma in se zibaje vzpenjal preko grebenov; jadro je chlapno plahutalo v vetru. Lovec in veslač sta ležala nerodno na dnu, krmar pa je ležal preko stranice, polovica ga je bilo v čolnu, polovica zunaj, roke so se mu vlekale po vodi, glava pa se mu je prevračala od ene strani na drugo.

»Nikar ne glejte tja, gospica Brewster, prosim nikar,« sem jo prosil; bil sem vesel, da me je poslušala.

»Voz naravnost proti tropi čolnov, gospod Van Weyden,« je velel Wolf Larsen.

Ko smo se približali, je streljanje prenehalo, in videli smo, da je bil boj končan. Naših pet čolnov je zajelo še ostala dva sovražna; vseh sedem je plavalo sedaj skupaj in čakalo, da jih dvignemo na krov.

»Poglejte tja!« sem nehote vzkliknil in pokazal proti severovzhodu.

Na obzorju se je zopet pokazala pega dima, ki je oznanjevala, kje je Macedonija.

»Ze nekaj časa jo vidim,« je Wolf Larsen mirno odvrnil. Meril je daljavo do megle in molčal, da bi prečnil moč vetra. »Dosežemo jo, mislim; ampak verjemi mi, da je ljubi ta moj brat uganil, kakšno smo mu zagodli, pa drvi proti nam. Ej, poglej no!«

»Ti že pokažem brate,« se je hehetal, »ti že pokažem, četudi kuriš tiste svoje stare stroje, da se razlete.«

Ko smo se ustavili pri čolnih, je zavladalo živahno vrvenje, vendar vse v redu. Čolni so prihajali od vseh strani hkratu na krov. Naši lovec so pognali ujetnike v predladje po vrsti, kakor so prihajali na ladjo, mornarji pa so hitro dvigali čolne in jih spuščali na krov, ne da bi jih privezali. Bili smo že na polu, jadra razvita in napeta, ko se je poslednji čoln vzpel iz vode in se zazibal privezan v vrveh.

Ni bilo treba, da bi hiteli. Macedonija je puhala iz svojega dimnika gost, črn dim in drvela iz severovzhoda proti nam. Ne brigajoč se za čolne, ki so ji še ostali, je izpremenila smer, da bi prestregla naše. Vozila ni naravnost proti nam, nego pred nas. Smeri obeh ladij sta se premikali kot dve premi kota, čegar ost je bil rob goste megle. Tam nas je Macedonija upala dohiteti zavedajoč se, da bi bilo potem prepozno. Mi pa smo upali, da dospemo do tiste točke pred Macedonijo.

Wolf Larsen je krmaril; oči so se mu svetile in hitro premikale, ko so švigale po morju pretehtajoče močnosti leva. Sedaj je premoval veter in iskal znake, po katerih bi spoznal, ali se veter polega ali ojačuje, sedaj Macedonijo. Oči so pogledovale veliko jadro in dajal povelja, naj tukaj malo zrahljajo vrvi jader, tam napno, tako da je sčasoma desegel, da je ladja vozila s hitrostjo, kakoršna je sploh premogla. Pozabljeni so bili vsi spori in prepiri in mene je presenetilo, s kakšno živahno urnostjo so se mornarji žurili, da so izvrševali njegova povelja. Čudno pa je, če povem, da mi je prišel na misel nesrečni Johansen, ko smo drveli naprej, in žal mi je bilo, da ni bil več pri življenju in med nami; tako rad bi imel ladjo in se radoval, kako je znala voziti.

(Dalje prih.)

Razglas

gradbenih del vodovoda za občino
ZAGORJE.

Podpisana občina Zagorje razpisuje s tem pismeno ofertalno oddajo vseh gradbenih del in dobav pri napravi občinskega vodovoda na dan 15. junija 1926.

Popis potrebnih količin gradbenih izvršitev in materiala se dobi pri podpisani občini za znesek Din 500, kjer so razpoloženi na vpogled tudi vsi podrobni načrti vodovoda.

V predstojemem popisu količin gradbenih izvršitev in materiala je vstaviti na označenih mestih obvezne enotne cene, ter na podlagi istih izračunati posamezne postavke, ter označiti tudi končne vsote.

Ponudba, opremljena s kolkom za 20 Din, se mora izročiti v vnanjo označbo: »Ponudba za zgradbo vodovoda Zagorje, ponudnik N. N.« občini po pošti, ali pa neposredno v roke gerenta občine Zagorje v občinski pisarni. Na ponudbe, došle označenega dne po 12. uri, se ne bo oziralo.

Vsak ponudnik mora položiti pri občinski blagajni najkasneje do 10. ure kavcijo 5% (odnosno tuji državljani 10%) ponudene vsote, bodisi v gotovini, ali pa v vrednostnih papirjih oziroma v garancijskem pismu kake prvovrstne banke.

Občina si pridrži pravico izbrati enega izmed ponudnikov tudi, ako bi njegova ponudba ne bila najnižja. O izidu oddaje se ponudnik pismeno obvestijo.

Županstvo občine Zagorje, 29. maja 1926.

Gerent:

KORBAR.

„Vinocet“

tovarna vinskega kisa,
d. z o. z., Ljubljana,
nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis iz vinskega kisa.

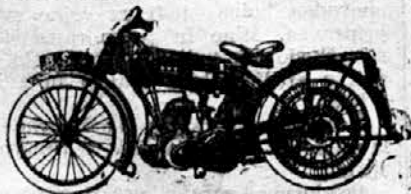
ZAHTEVAJTE PONUDBO!

Tehnično in higijenično najmodernejše urejena kisarna v Jugoslaviji.

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta št. 1a, II. nadstropje.

B. S. A. MOTOCIKLI

Na priklopc najnovejši modeli 1926. po znižanih cenah dospeli. Na ogled in poskušnjo pri JUGO AUTO, d. z o. z., Ljubljana, Dunajska c. 36. Telefon 236. • Ceniki na zahtevo brezplačno.

Naročajte

„Narod. Dnevnik“.

V nedeljo 30. t. m. zjutraj je umrl gospod

Ing. Janko Hainrihar

Pogreb predragega se vrši v torek 1. junija ob 14. uri iz mrtvašnice v Leonišču do cerkve sv. Srca Jezusovega. Od tam se prepelje v Selca, kjer bo ob 17. uri položen v rodbinsko grobnico.

Žalujoči rodbini
Hainrihar in Obersnel
ter ostali sorodniki.

• **Srajce**, promenadne, bele in barvaste, ovratnike vseh vrst in fason, pentlje, samovoznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne • potrebščine, svilene trakove, čipke in vezeno. • Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika ob vodi

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDI-
CIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.

Naslov brzojavkam: „GROM“.

Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulturnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 para, debelo tiskano
Din 1.—.

Absolvent

Trgovskega tečaja išče mesta pri kakem podjetju, kakor lesnem, v Sloveniji. Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Praktikant 13.000«.

DRVA - ČEBIN

Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Otomane

najfinejše izdelave v damastu 700 Din, v blagu 800—1000 Din, modroci iz najfinejše trave 250 Din in vsa tapetniška dela najceneje Rud. Sever. Gosposvetska cesta 6.

Celulozni les

Mehka drva, plača najboljše Fructus, Ljubljana, Krekov trg 10.

Več tisoč

cvetlic

za okrasitev oken, balkonov, cvetličnih gredic (tepih), kakor tudi za okrasitev javnih prostorov, restavracij, postaj, pokopališč itd. priporočalvan Simenc, vrtnar, Ljubljana, Gradišče št. 12.

Kupimo

star svinčec. — Mestna pisarna, Ljubljana.

Za tretjino cene imate pozimi na mizi sadje in zelenjavo, če jih ukuhate v nedosegljivih

WECK-ovih

kozarcih in aparatih.

Tvorniška zaloga:

Fructus — Ljubljana.

Krekov trg 10.

Tudi na obroke!

NARODNI DOM

STAJERSKA KLET

OSET, Maribor

2 kegljišča, klubi, prvovrstna vina.

Poletna stanovanja

z opremo se dobe v gradščini v Višnji gori. Okoli gradu in v gozdu mirno in prijazno sprehajališče. Vpraša se pri oskrbnikstvu.

Službo išče

mlad inlegienten Korošec, trgovsko naobražen, vešč vseh pisarniških poslov, gre tudi kot sluga ali slično. Ponudbe na upravo pod šifro »Korošec«.

OGLAŠUJTE V „NARODNEM DNEVNIKU“